

Asia

Yrityskaupan hyväksyminen: Esperri Care Oy / MediVida Oy:n terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluita tarjoavat yhtiöt

Asian vireilletulo

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle on 23.12.2016 ilmoitettu järjestely, jossa Esperri Care Oy ("Esperri Care") hankkii yksinomaisen määräysvallan MediVida Oy:n terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluita tarjoavissa yhtiöissä ("MediVida-yhtiöt").¹

Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta

Esperri Care toimii sosiaalipalveluiden markkinoilla. Se tarjoaa asumispalveluita ja asumisen tukipalveluita sekä julkiselle että yksityiselle sektorille. Esperri Caren tarjontaan kuuluu pääasiassa tehostettua palveluasumista ikäihmisille sekä tehostettua palveluasumista ja tuetun asumisen palveluja vammaisille ja mielenterveyskuntoutujille. Esperri Carella on eri asiakasryhmilleen yhteensä 112 hoivakotia ja palvelutaloa eri puolilla Suomea.² Ikäihmiset ovat Esperri Caren suurin yksittäinen asiakasryhmä. Esperri Care tarjoaa vähäisessä määrin lääkäripalveluita sekä kunnille että yksityisille asiakkaille. Esperri Care tarjoaa lääkäripalveluita tukipalveluna hoivakotien ja palvelutalojensa ikääntyneille asiakkaille ja lisäksi se tarjoaa niitä myös ulkopuolisille yksityishenkilöille. Esperri Caren omistaa Intermediate Capital Group Plc ("ICG"). ICG on sijoitus- ja varainhoitoyhtiö, jonka pääkonttori on Lontoossa ja se on listattu Lontoon pörssiin. ICG hankki Esperri Caren vuonna 2016.³

Yrityskaupan kohteena oleva **MediVida-yhtiöt** tarjoaa pääasiassa sosiaalipalveluita ikääntyneille, kehitysvammaisille, mielenterveyskuntoutujille, päihteiden käyttäjille sekä lastensuojelun asiakkaille. MediVida-yhtiöillä on yhteensä 37 hoivakotia ja palvelutaloa edellä mainituille asiakasryhmille. Lisäksi MediVida-yhtiöillä on maahanmuuttajien vastaanottokeskuksia. MediVida-yhtiöillä on myös Esperri Caren tavoin lääkäripalveluiden tarjontaa siltä osin, että ne vuokraavat lääkäreitä ja muuta hoitohenkilökuntaa kunnille ja yksityisille terveysalan yrityksille.

¹ Hankinnan kohteena ovat seuraavat MediVida-konserniin kuuluvat yhtiöt: MediVida Pohjanmaa Oy, SiniVida Oy, Palvelukoti Ilola Oy, MediVida Care Oy, Boavida Oy, Meditalo OÜ ja EMA Group Oy.

² Tilanne 1.12.2016.

³ KKV:n päätös 8.6.2016, dnro KKV/567/14.00.10/2016.

Kilpailuoikeudellinen arviointi

Yrityskauppasäännösten soveltuminen järjestelyyn

ICG:n yhteenlaskettu maailmanlaajuinen liikevaihto viimeksi päättyneellä tilikaudella oli noin [...] ⁴ euroa. Esperin Caren liikevaihto vuonna 2015 oli noin 126,4 miljoonaa euroa ja koko liikevaihto kertyi Suomesta. Yrityskaupan kohteen liikevaihto vuonna 2015 oli [yli 20] miljoonaa euroa ja koko liikevaihto kertyi Suomesta. Koska kilpailulaissa määritellyt liikevaihtorajat ylittyvät, järjestely kuuluu yrityskauppavalvontaa koskevien säännösten soveltamisalaan.

Relevantit markkinat ja yrityskaupan osapuolten markkina-asema

Johdanto

Yrityskaupan ilmoittajan mukaan Esperin Care ja MediVida-yhtiöt toimivat sosiaalipalveluiden markkinoilla Suomessa. Ilmoittajan mukaan sosiaalipalveluihin voidaan katsoa kuuluvan (i) ikääntyneiden palvelut, (ii) lastensuojelun palvelut, (iii) vammaispalvelut, (iv) mielenterveyskuntoutujien palvelut, (v) päihdehuolto sekä (vi) maahanmuuttopalvelut.

Ilmoittajan mukaan sosiaalipalveluiden markkina käsittää sekä julkisen sektorin oman että yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutuotannon. Ilmoittajan mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämis-, tuottamis- ja rahoitusmalli tulee muuttumaan sote-uudistuksen myötä.

Yrityskaupan ilmoittajan mukaan osapuolilla on päällekkäisyyttä sosiaalipalveluiden osalta ikääntyneiden palveluissa, vammaispalveluissa sekä mielenterveyskuntoutujien palveluissa.

Ilmoittajan näkemyksen mukaan kaikkien sosiaalipalveluiden relevantti maantieteellinen markkina on valtakunnallinen tai vähintään maakunnan laajuinen, sillä kunnat ostavat sosiaalipalveluita kunnan tai seutukunnan alueella sijaitsevista palvelukodeista ja laitoksista ja merkittävimmät palveluntarjoajat toimivat koko valtakunnan alueella. Ilmoittaja on toimittanut KKV:lle tiedot valtakunnallisen tason lisäksi seutukuntatasolla niistä palveluista, joissa molemmat toimivat (ikäntyneiden palvelut, vammaispalvelut sekä mielenterveyskuntoutujien palvelut).

Ilmoittajan arvion mukaan Suomen koko sosiaalipalveluiden markkinoiden arvo vuonna 2014 oli noin [10 – 20] miljardia euroa, josta ikääntyneiden palveluiden osuus oli noin [1 – 5] miljardia euroa, vammaispalveluiden osuus noin [1 – 5] euroa ja mielenterveyskuntoutujien osuus noin [1 – 5] euroa.

⁴ Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tieto tai tarkka tieto on poistettu liikesalaisuutena.

Ilmoittajan arvion mukaan asukaspaikkojen perusteella Esperin Caren valtakunnallinen markkinaosuus sosiaalipalveluissa on noin [0 – 5] % ja MediVida-yhtiöiden noin [0 – 5] %.

Sosiaalipalveluiden lisäksi Esperin Care ja MediVida-yhtiöt toimivat terveydenhuoltopalveluiden markkinoilla. Terveystuotopalveluissa yrityskautta osapuolilla on ilmoittajan mukaan ainoastaan vähäistä päällekkäisyyttä lähinnä sosiaalipalveluiden yhteydessä tarjottavissa vuokralääkäri- ja lääkäripäivystyspalveluissa.

Ikääntyneiden palvelut

Osapuolten näkemyksen mukaan ikääntyneiden sosiaalipalveluihin kuuluvat palveluasuminen (johon sisältyy laitoshoido, tehostettu palveluasuminen ja tuettu palveluasuminen) ja perinteinen kotihoito. Ikääntyneiden palvelut käsittävät sekä julkisesti rahoitetut palvelut kuntien (ja tulevaisuudessa itsehallintoalueiden / maakuntien) oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden muodossa että yksityisesti rahoitetut palvelut.

Seutukuntatasolla osapuolilla on päällekkäisiä toimintoja Oulun, Loimaan, Porin ja Turun seutukunnissa.

Esperin Caren markkinaosuus yksityisestä ikääntyneiden palveluiden tuotannosta Suomessa on käytössä olevien asukaspaikkojen perusteella laskettuna noin [5 – 10] % ja MediVida-yhtiöiden noin [0 – 5] %. Osapuolten markkinaosuus koko palvelukysynnästä (ml. kuntien ja kuntayhtymien ylläpitämät yksiköt) on kuitenkin merkittävästi pienempi. Oulun seutukunnassa Esperin Caren markkinaosuus yksityisestä ikääntyneiden palveluiden tuotannosta käytössä olevien asukaspaikkojen perusteella laskettuna on noin [5 – 10] % ja MediVidan [10 – 15] %, ⁵ Loimaan seutukunnassa Esperin Caren markkinaosuus on noin [25 – 30] % ja MediVida-yhtiöiden noin [10 – 15] %, ⁶ Porin seutukunnassa Esperin Caren markkinaosuus on noin [5 – 10] % ja MediVida-yhtiöiden noin [0 – 5] % ja Turun seutukunnassa Esperin Caren markkinaosuus on noin [10 – 15] %. Turun seutukunnassa MediVida-yhtiöt tarjoavat ainoastaan avopalveluita.

Vammaisten palvelut

Osapuolten näkemyksen mukaan vammaispalveluihin kuuluvat laitoshoido, tehostettu palveluasuminen, tuettu palveluasuminen, tuettu asuminen ja henkilökohtaiset avustajapalvelut. Vammaispalvelut käsittävät sekä julkisesti rahoitetut palvelut kuntien (ja tulevaisuudessa itsehallintoalueiden /

⁵ Ilmoittajan mukaan Oulun seutukunnassa suurin toimija on Mikeva Oy [20 – 25] prosentin markkinaosuudella.

⁶ Ilmoittajan mukaan Loimaan seutukunnassa suurin toimija on Attendo Oy [40 – 45] prosentin markkinaosuudella.

maakuntien) oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden muodossa että yksityisesti rahoitetut palvelut.

Seutukuntatasolla osapuolilla on päällekkäisiä toimintoja vain Oulun seutukunnassa.

Esperi Caren markkinaosuus yksityisestä vammaisten palveluiden tuotannosta Suomessa on käytössä olevien asukaspaikkojen perusteella laskettuna noin [5 – 10] % ja MediVida-yhtiöiden noin [0 – 5] %. Osapuolten markkinaosuus koko palvelukysynnästä (ml. kuntien ja kuntayhtymien ylläpitämät yksiköt) on kuitenkin merkittävästi pienempi. Oulun seutukunnassa Esperi Caren markkinaosuus on noin [0 – 5] % ja MediVida-yhtiöiden noin [0 – 5] %.

Mielenterveyskuntoutujien palvelut

Osapuolten näkemyksen mukaan mielenterveyskuntoutujien sosiaalipalveluihin kuuluvat laitoshoido, tehostettu palveluasuminen, tuettu palveluasuminen ja tuettu asuminen. Mielenterveyskuntoutujien palvelut käsittävät sekä julkisesti rahoitetut palvelut kuntien (ja tulevaisuudessa itsehallintoalueiden / maakuntien) oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden muodossa että yksityisesti rahoitetut palvelut.

Seutukuntatasolla osapuolilla on päällekkäisiä toimintoja Helsingin, Porin, Tampereen, Turun ja Lounais-Pirkanmaan seutukunnissa. Lounais-Pirkanmaalla MediVida-yhtiöiden tarjoamat palvelut ovat pääosin päihdehuoltoa, jossa osapuolilla ei ole päällekkäisyyksiä.

Esperi Caren markkinaosuus yksityisestä mielenterveyskuntoutujien palveluiden tuotannosta Suomessa on käytössä olevien asukaspaikkojen perusteella laskettuna [5 – 10] % ja MediVidan [0 – 5] %. Osapuolten markkinaosuus koko palvelukysynnästä (ml. kuntien ja kuntayhtymien ylläpitämät yksiköt) on kuitenkin merkittävästi pienempi. Esperi Caren markkinaosuus yksityisestä mielenterveyskuntoutujien palveluiden tuotannosta Helsingin seutukunnassa on käytössä olevien asukaspaikkojen perusteella laskettuna [0 – 5] % ja MediVida-yhtiöiden [5 – 10] %, Porin seutukunnassa Esperi Caren markkinaosuus on noin [20 – 25] % ja MediVida-yhtiöiden noin [15 – 20] %, ⁷ Tampereen seutukunnassa Esperi Caren markkinaosuus on noin [10 – 15] % ja MediVida-yhtiöiden noin [0 – 5] % ja Turun seutukunnassa Esperi Caren markkinaosuus on noin [10 – 15] % ja MediVida-yhtiöiden noin [10 – 15] %.⁸

⁷ Ilmoittajan mukaan Porin seutukunnassa Mikeva Oy:n markkinaosuus on [15 – 20] % ja Attendo Oy:n [5 – 10] %.

⁸ Ilmoittajan mukaan Turun seutukunnassa suurin toimija on Mainio Vire Oy (Mehiläinen Oy) [30 – 35] prosentin markkinaosuudella.

Terveys- ja hoivahuollon palvelut

Kunnat ostavat jossain määrin lääkäripalveluita osana sosiaalipalveluiden ostopalveluita sekä vuokraavat lääkäreitä. Lääkäripalvelut ja vuokralääkärit muodostavat hyvin pienen osan Esperin ja MediVida-yhtiöiden palvelutarjonnasta ja tätä palvelua tarjotaan lähinnä hoivakodeissa lääkärikiertoina. Osapuolet tarjoavat lääkäripalveluita ja vuokralääkäreitä lähinnä pääkaupunkiseudulla.

Yrityskaupan osapuolten tärkeimmät kilpailijat lääkäripalveluissa ja vuokralääkäreissä ovat Attendo Oy, Mehiläinen Oy, Coronaria Hoitoketju Oy / COR Group Oy, Mediradix Oy ja Suomen Kotilääkäripalvelu Oy.

Johtopäätös

Yrityskaupassa yhdistyvät kaksi sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden palveluntarjoajaa, joilla on osin eri maantieteelliset painopistealueet ja joiden liiketoiminnot painottuvat osin eri liiketoiminta-alueille. MediVida-yhtiöt tuottaa esimerkiksi lastensuojelupalveluita, joita Esperin Care ei tuota lainkaan. Esperin Caren ja MediVida-yhtiöiden toiminnoissa on päällekkäisyyttä sosiaalipalveluiden osalta ikääntyneiden palveluissa, vammais- ja mielenterveyskuntoutujien palveluissa. Lisäksi osapuolilla on vähäistä päällekkäisyyttä lähinnä sosiaalipalveluiden yhteydessä tarjottavien vuokralääkäri- ja lääkäripäivystyspalveluissa.

KKV:n arvion mukaan yrityskauppa ei johda tehokkaan kilpailun olennaiseen estymiseen, sillä markkinoille jää yrityskaupasta riippumatta useita julkisia, yksityisiä ja kolmannen sektorin toimijoita. KKV:n arvion mukaan Esperin Caren ja MediVida-yhtiöiden muodostama keskittymä tulee siten jatkossakin kohtaamaan merkittävää kilpailupainetta lukuisilta toimijoilta, kuten yksityisistä palveluntuottajista Attendo Oy:ltä, Mehiläinen Oy:ltä ja Mikeva Oy:ltä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston markkinaselvityksen perusteella ei myöskään voida tehdä sellaista johtopäätöstä, että yrityskauppa aiheuttaisi kilpailulaissa tarkoitettulla tavalla merkittäviä haitallisia kilpailuvaikutuksia.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei siten kilpailulain 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla olennaisesti estä kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla. Asian näin päättyessä relevanttien markkinoiden määrittely voidaan jättää avoimeksi.

Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskaupan, jossa Esperin Care Oy hankkii yksinomaisen määräysvallan MediVida Oy:n terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluita tarjoavissa yhtiöissä.

Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lisätietoja päätöksestä antaa erikoistutkija Hanna Kaiponen, puhelin 029 505 3620, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja

Timo Mattila

Erikoistutkija

Hanna Kaiponen